

Teenuse kirjeldus

Mõisted ja lühendid:

Alamteenus – STAR2 baasteenus, mis hõlmab lapse kaasamist ja kaaslepitust

DELTA – Sotsiaalkindlustusameti dokumendihaldussüsteem

ET – edutuse tõend

PL – perelepitaja

PLT – perelepitusteenus

RPLS – Riikliku perelepitusteenuse seadus

SKA – Sotsiaalkindlustusamet

SKAIS2 – Sotsiaalkindlustusameti iseteenindus

STAR2 – Sotsiaalteenuste- ja toetuste andmeregister

STAR2 katusteenus – riiklik perelepitusteenus STAR2 süsteemis

TsMS – Tsiviilkohtumenetluse seadustik

VKL – vanemluskokkulepe

1. Taustainfo

Laste heaolu tagamiseks on oluline, et vanemate lahkumineku korral oleks lapsevanematel võimalik lapse elukorraldusega seotud küsimustes sõlmida kohtuväliseid kokkuleppeid. Riikliku perelepitusteenuse eesmärk on toetada lapsevanemaid vanemluskokkuleppe sõlmimisel ning soodustada vanemate koostööd lapse kasvatamisel, et tagada lapse huvide kaitse ja heaolu. Alaeesmärkidena saab välja tuua järgmised:

- perelepitusteenuse senisest suurem kasutamine alternatiivse lahendusena kohtumenetluse kõrval;

- suurem kohtuväliste lepete arv, kohtuasjade arvu vähenemine.

Perelepituse eesmärgiks ei ole saavutada lastevanemate omavahelist äraleppimist, vaid olukord, kus vaidlevad osapooled jõuaksid erimeelsuste korral mõlemale poolele sobiva lahenduseni, mis lähtub lapse huvidest. Vaidluse keskmes on ja peavad alati olema lapse huvid ja heaolu.

Perelepitusteenus on mõeldud ühise alaealise lapse või laste lahku läinud või lahkuminevatele lapsevanematele, kellel ei ole õnnestunud kokku leppida lapse elukorralduslikes küsimustes (näiteks suhtluskord, lapse ülalpidamise küsimused ning ühise hooldusõiguse lõpetamine või muutmise). Laps, kelle osas tema vanematele perelepitusteenust pakutakse, on alalise elukohaga Eestis.

Perelepitusprotsessi oluline osa on lapse kaasamine, mis tähendab, et lapse huvide väljaselgitamiseks tuleb vaidlusest puudutatud lapsele anda lepitusmenetluse käigus võimalus oma arvamust avaldada. Laste ärakuulamisest loobutakse vaid juhul, kui laps on juba ära kuulatud või kui lapse vanust ja arengutaset arvestades ei ole lapse ärakuulamine võimalik.

2. Perelepitusteenuse eelised:

2.1. Suurem tõenäosus, et jõutakse lahenduseni, millest mõlemad pooled kinni peavad.

Tulenevalt lepituse olemusest võtavad pooled ise vastutuse sobiva lahenduse otsimise eest.

Kuna lepituse tulemusel saavutatud kokkulepet tajutakse väiksema tõenäosusega väljastpoolt

pealesurutuna ning pooled on saanud ise kokkuleppe detailid paika panna, tunnevad nad suurema tõenäosusega sisemist sundi kokkuleppest kinni pidada.

2.2. Perelepituse kulud on väiksemad kui kohtumenetluses

Kohtumenetluse läbiviimiseks kulub rohkem aega ja tööjõudu kui sama asja lahendamiseks lepituses. Tulenevalt kohtuniku kvalifikatsioonist ja üldistest kohtu ülalpidamise kuludest on kohtupersonali töötund kallim kui perelepitaja oma. Muidugi sõltub kohtumenetluse kuludelt kokkuhoidmise võimalikkus sellest, kas lepitused on tulemuslikud – kui lepituse käigus kokkuleppeni ei jõuta, tekivad kohtumenetluse kulud ikkagi.

2.3. Perekonnaõiguslike vaidluste mõju lapse heaolule

Eestis tehtud uuringutes on rõhutatud, et perekonnaõiguslikud vaidlused on tihti kõigile osapooltele emotsionaalselt rasked, kuna vanemad võivad sellises olukorras unustada lapse parimad huvid, manipuleerida lapsega ning segada ta omavahelistesse tülidesse. Teistes riikides tehtud uuringute tulemused näitavad, et võrreldes kohtumenetlusega aitab lepitus vanematel paremini keskenduda lapse huvidele ning omab positiivset mõju lapse kasvatamises osalemisele isegi 12 aasta möödudes lepituse läbiviimisest.

3. Riiklik perelepitusteenus

3.1. Riiklik perelepitusteenus on riiklikult rahastatud, kuid lapsevanematele tasuta.

3.2. Teenust osutatakse kontaktkohtumisena (silmast-silma ühes ruumis, perelepitaja ja lapsevanemad), v.a juhul kui perelepitaja ja peaspetsialist ei ole kokku leppinud põhjendatud vajaduse korral erimeetodites - lepituskohtumist videosilla vahendusel või eraldi kohtumised lapsevanematega.

3.3. Teenuse pakkumise kohaks on alati privaatne ja professionaalne ruum. Iga erandjuhtumi puhul suhtleb perelepitaja peaspetsialistiga.

3.4. Perelepituse etapid, mida perelepitaja lepitusmenetluse läbiviimisel järgima peab:

1. Ettevalmistav etapp	Infovahetus peaspetsialist ning perega, perelepitusteenuse sisu selgitamine, lepitusteenuse põhimõtete ja tingimuste, sh ka laste kaasamise protsessi tutvustamine lapsevanematele. Valmisoleku küsimine lepituseks, individuaalne valmisolek.
2. Protsessi alustamine	Lepituskohtumise tegevuste tutvustamine, perelepitaja ülesande kirjeldamine, rolliselgus, protsessi reeglite kujundamine ja fikseerimine. Lapsekesksuse tutvustamine, normaliseerimine teenuse puhul.
3. Olukorra kirjeldamine	Mõlema osapoole võimalus kirjeldada olukorda. Perelepitaja peegeldab lapsevanemate mõtteid, ettepanekuid, võtab need suuliselt ja kirjalikult kokku. Oluline on lapsevanemate arvamuste aktsepteerimine.
4. Teemade kogumine ja väljavalimine	Selgitada välja teemad, millega perelepituses tööle asutakse, seada need lapsevanematega koos järjekorda, planeerida ühiselt protsess, kestvus, ootused

- sellele. Visualiseerida lapsevanematele teekond. Lapse heaolu prioriseerimine.
5. Huvide väljaselgitamine ja võimaluste uurimine
- Ootuste ja vajaduste ilmsiks tulemine, erinevate huvide väljaselgitamine, kaardistamine, aktsepteerimine. Ühiste arusaamade väärtustamine, peegeldamine, lapse prioriseerimine.
6. Lahenduste läbirääkimine
- Võimalike lahendusvariantide väljaselgitamine. Lapsevanemate vajaduste esile toomine, lapsevanematega loomingulisus ja paindlikkus. Ettepanekute/vahekokkulepete fikseerimine, mõtlemisaeg.
7. Kokkulepete sõlmimine, protsessi lõpetamine
- Töötatakse välja kokkuleppe tingimused ja fikseeritakse need kirjalikult. Kui kokkuleppeni ei jõuta, planeeritakse edasised sammud. Vanemad avaldavad soovi saada kokkuvõtet ja tagasisidet lepitusprotsessi kohta. Kui vanemad on väljendanud oma tahet ning perelepitaja sellega nõustub, lepitakse koostöös kokku, millisel kujul ja millise aja jooksul protsessi kokkuvõtte ja tagasiside edastatakse.

4. Perelepitusteenuse teenuseosutaja

4.1. Riiklikku perelepitusteenust osutab füüsiline või juriidiline isik, kes on Sotsiaalkindlustusametiga lepingulises suhtes ning tegutseb riikliku perelepitajana, kelle ülesandeks on abistada vanemaid kokkulepete saavutamisel lastega suhtlemise, hooldusõiguse ja elatise küsimustes.

4.2. Riiklikku perelepitaja vastab eetikakoodeksis kirjeldatud eetilistele põhimõtetele ja väärtustele (Riikliku perelepitaja eetikakoodeks_Lisa4).

4.2. Riiklik perelepitaja vastab RPLS § 6 esitatavatele nõuetele.

4.3. Perelepitaja kohtub mõlema vanemaga samaaegselt, peab kinni konfidentsiaalsus- ja muudest lepingunõuetest. Juhul, kui on mingil põhjusel tarvis kohtuda lapsevanematega eraldi, võtab perelepitaja sellekohase kirjaliku nõusoleku peaspetsialistilt enne lepituskohtumise kokku leppimist.

4.4. Ühe lepituskohtumise kestus on 90 minutit ning kohtumiste arv ühes perelepituse juhtumisel on üldjuhul üks kuni viis. Kui perelepitusteenuse osutamiseks on vajalik rohkem kui viis kohtumist, esitab perelepitaja Sotsiaalkindlustusametile põhjendatud taotluse täiendavate seansside läbiviimiseks.

4.5. Kui perelepitaja ei saa peret vastu võtta, haigestub või on muul moel raskendatud teenuse elluviimine, siis teavitab ta olukorrast viivitamatult e-posti teel nii lapsevanemaid kui peaspetsialisti.

4.6. Kirjavahetust peab perelepitaja pidama oma töös, kasutades SKA e-maili. Samuti on kohustuslik kasutada lepituskohtumisele kutsumisel ja kohtumisaja kokku leppimisel SKA standardkirja ja malli.

4.7. Esimesel lepituskohtumisel peab perelepitaja teavitama vanemaid riikliku perelepitusteenuse korraldusest ja perelepituse eesmärgist. Lepituse eesmärk on vanemate vahelise kirjaliku kokkuleppe ehk vanemluskokkuleppe sõlmimine. Perelepitaja aitab vanemaid vanemluskokkuleppe sõlmimisel.

4.8. Kirjavahetust tuleb pidada alati mõlema vanemaga, et tagada osapoolte võrdsus.

4.9. Perelepitaja selgitab vanematele vanemluskokkuleppe ja selle raames sõlmitavate kokkulepete õiguslike tagajärgi (näiteks hooldusõiguse osalise üleandmise või suhtluskorra muudatuse mõju jms). Perelepitaja jagab vanematele teavet perekonnaseaduse, lastekaitseaduse, täitemenetluse seadustiku ja teiste aktuaalsete seadusandlusest tulenevate kohustuste kohta, mis kehtivad lastele ja vanematele, kui vanemad koos ei ela.

4.10. Erijuhtumite korral on perelepitajal õigus rakendada protsessi edasiviimiseks kaaslepitust. Kaaslepitajaks saab valida perelepitaja SKA lepingupartnerite seast. Perelepitaja informeerib peaspetsialisti, kas ja kelle perelepitajatest ta kaaslepitusse kaasab.

4.11. Perelepituskohtumine kuulub riiklikule rahastamisele reeglina juhul, kui sellel osalevad kaks lapsevanemat ja perelepitaja. Mõjuva põhjuse olemasolul võib perelepitaja koostöös peaspetsialistiga otsustada vanemate eraldi lepitamise kasuks.

4.12. Enne eraldi kohtumise kokkuleppimist võtab perelepitaja ühendust perelepituse peaspetsialistiga ning arutab juhtumit kirjalikult või telefoni teel. Peaspetsialist hindab olukorda ja annab kinnituse, kas eraldi kohtumine on antud juhtumi puhul põhjendatud. Positiivse kirjaliku tagasiside korral lepib perelepitaja vanematega kokku eraldi kohtumiste toimumise.

4.13. Perelepitaja valib teenuse osutamise aja koostöös lapsevanematega, kuid lepitud aeg ei tohi olla varem kui kell 8.30 hommikul ning mitte hiljem kui algusega kell 20.00 õhtul. Teenust ei osutata riigipühadel.

5. Teenuse osutamise koht ja nõuded ruumile

5.1. Füüsiline ruum

5.1.1. Teenuse osutamise koha valib teenuseosutaja oma äranägemise järgi, arvestades, et on tagatud teenuse osutamise asukoha neutraalsus, kasutusmugavus, kliendi turvalisus, privaatsus ja ligipääsetavus.

5.1.2. Teenuse osutamise kohaks peab olema privaatne ja professionaalne ruum.

5.1.3. Teenuse osutajal on õigus teha teenuse osutamise koha leidmisel koostööd kohalike omavalitsustega või teiste organisatsioonidega, kellel sobivaid ruume on pakkuda.

5.1.4. Teenuse osutamise ruum peab olema sisustatud viisil, mis tagab rahuliku, neutraalse, turvalise ja toetava õhkkonna ning on vaba häirivatest teguritest (nt müra, segajad, visuaalsed ärritajad). Soovitav on kasutada ümmargust või ovaalset lauda, mille ümber paiknevad mugavad istmed. Istumine peab olema korraldatud nii, et perelepitajal oleks võimalik hoida silmsidet mõlema osapoolega samal ajal, toetades seeläbi tõhusat ja tasakaalustatud suhtlust.

5.1.5. Teenuse pakkumise kohaks ei tohi olla avalik ruum nagu kohvik, fuajee vms. Juhul, kui ei ole erinevatel põhjustel võimalik tagada teenuseks sobivat ruumi, tuleb teenuse pakkumine ära jätta, mitte teha teenuse kvaliteedis järeleandmist.

5.2. Perelepitus videosilla vahendusel

5.2.1. Perelepitusteenus on kõige efektiivsem, kui see toimub kontaktkohtumisena, kuid erandkorras on võimalus teenust läbi viia ka videosilla vahendusel.

5.2.2. Videosilla kasutamise eelduseks on mõlema vanema sellekohane soov ja perelepitaja kooskõlastus peaspetsialistiga.

5.2.3. Videosilla kasutamist tuleb eriti hoolikalt kaaluda erijuhtumite korral, et tagada kõigi osapoolte turvalisus. Vanemate üksmeel ja soov ei ole piisav, et teenust vastaval viisil läbi viidaks.

5.2.4. Videosilla võimalust võib kasutada vahetu teenuse osutamise alternatiivina eeldusel, et selleks kasutatavad seadmed ja virtuaalkeskond vastavad konfidentsiaalsete andmete käsitlemise ohutusnõuetele.

6. Lapse kaasamine

6.1. Lapse kaasamine ja ärakuulamine toimub vastavalt riikliku perelepitusteenuse seaduses (RPLS-is) sätestatule. Lapse huvide väljaselgitamiseks tuleb vaidlusest puudutatud lapsele anda lepitusmenetluse käigus võimalus oma arvamust avaldada.

6.2. Iga last, keda perelepitus sisuliselt puudutab, tuleb võimaluse korral ära kuulata eraldi ja ühel korral.

6.3. Laste kaasamine kestab ühe lapse kohta orienteeruvalt 60 minutit.

6.4. Laps tuleb ära kuulata tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil.

6.5. Lapse ärakuulamise protokoll koostamisel juhindub perelepitaja tööjuhendist (PL tööjuhend_Lisa3).

6.6. Lapse ärakuulamisest võib loobuda, kui vaidlusest puudutatud laps on lepitusmenetluse alustamisele eelneva kuue kuu jooksul lastekaitsetöötaja/laste hea olu spetsialisti või mõne muu lapsega töötava isiku poolt lepitusmenetluse esemeks olevate asjaolude suhtes ära kuulatud või kui lapse vanust ja arengutaset arvestades ei ole lapse ärakuulamine võimalik.

6.7. Lapse mitte kaasamise põhjendamisel juhindub perelepitaja tööjuhendist (PL tööjuhend_Lisa3).

7. Perelepituse erijuhtumid

7.1. Perelepituse erijuhtude alla kuuluvad RPLS § 11 alusel juhtumid, kus:

- 1) on esinenud lähisuhtevägivalda;
- 2) on esinenud lapse väärkohtlemist või hooletusse jätmist;
- 3) ühel või mõlemal lepitusosalisel on psüühikahäire või intellektipuue.

7.2. Perelepituse erijuhtudega tegelemisel juhindub perelepitaja tööjuhendist (PL tööjuhend_Lisa3).

7.3. Perelepitaja, kes viib läbi erijuhtumit, on läbinud asjakohase täiendkoolituse. Koolitusel osalenud perelepitajate osas peab nimekirja Sotsiaalkindlustusamet.

7.4. Perelepituse erijuhtu staatuse määrab SKA perelepituse peaspetsialist kirjalikult, vastavalt STAR2is tehtud hindamisele ja/või perelepitajalt saadud infole.

7.5. Lepituskohutumise erijuhu kestvus on 90 minutit.

8. Perelepitusteenuse koordineerimine

8.1. Riikliku perelepitusteenuse koordineerivat ja keskset rolli kannavad SKA teenuse peaspetsialistid ja juhtivspetsialist.

8.2. Peaspetsialisti ülesanne on teenuse koordineerimine, sealhulgas lapsevanemate, perelepitajate ja teiste osapoolte perelepituse alane nõustamine.

8.3. Peaspetsialist teeb lepitusmenetluse raames haldustoiminguid ja -otsuseid: vormistab määramise otsuseid, hindab vanemluskokkuleppeid ning kinnitab need või teeb vanematele ettepaneku lepitusprotsessiga jätkata. Peaspetsialistide tiimi ja klienditööd juhib juhtivspetsialist.

9. Teenuse taotlemine

9.1. Perelepitusteenuse saamiseks esitab lapsevanem taotluse Sotsiaalkindlustusameti iseteeninduskeskkonnas <https://iseteenindus.sotsiaalkindlustusamet.ee>, kirjutades SKA meiliaadressile: info@sotsiaalkindlustusamet.ee või pöördues SKA klienditeenindusse.

9.2. Kui klient pöörduv otse perelepitaja poole, suunab perelepitaja ta edasi eelpool toodud kanalitesse.

9.3. Teenuse määramiseks kogub SKA peaspetsialist kokku mõlema lapsevanema andmed, millest moodustub taotlus. Taotlusel kajastatud andmeteks on lapsevanemate nimed, isikukoodid, kontaktandmed (e-post, telefon), ühiste laste nimed ja isikukoodid (kelle osas on erimeelsused), vaidluse sisu, teenuse saamise linn ja keel, kohaliku omavalitsuse ja kohtu kontakt (juhul, kui juhtum tuleb kohaliku omavalitsuse või kohtu kaudu).

9.4. Taotlust ei esitata, kui kohus on teinud tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 560¹ alusel perelepitusse suunamise määruse.

10. SKA peaspetsialisti töövoog

Etteantud tähtaegadest mitte kinnipidamise korral teavitab Sotsiaalkindlustusamet kirjalikult perelepitajat.

10.1. Taotluse vastuvõtmine

10.1.1. Otsuse riikliku perelepitusteenuse määramise kohta teeb perelepituse peaspetsialist kas lapsevanemate taotluse või kohtumääruse alusel.

Peaspetsialist teeb otsuse riikliku perelepitusteenuse määramiseks 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest või TsMS § 560¹ alusel perelepitusse suunamise kohtumääruse saamisest arvates.

10.1.2. Peaspetsialist hindab, kas taotlus on terviklik, ning kas lapsevanemad on õigustatud perelepitusteenust saama. Vajadusel suhtleb peaspetsialist lapsevanematega telefoni või Sotsiaalkindlustusameti iseteeninduse keskkonna (edaspidi: SKAIS2) kaudu, et hinnata vanemate motivatsiooni teenusel osaleda ning teenuse sobivust vanematele. Peaspetsialist viib vajadusel läbi ka lähisuhtevägivalla mustreid avava riskihindamise.

10.1.3. Lepitusmenetluse toimingud registreeritakse Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris (edaspidi STAR2).

10.1.4. Mõnel juhul on õigus ka teenuse osutamisest keelduda, kui vanemad on emotsionaalse või psüühilise seisundi tõttu liiga erinevatel positsioonidel ja seetõttu lepitusse olemuslikult ei sobi.

10.2. Perelepitaja määramine

10.2.1. Perelepitaja määramisel lähtub peaspetsialist perelepitaja tööjuhendis kirjeldatud kriteeriumitest ja juhindub vastavalt juhendis kirjeldatud toimingutele (PL tööjuhend_Lisa3).

10.2.2. Kui lapsevanemad soovivad konkreetset perelepitajat ja esitavad soovi oma taotlusel, võetakse lepitajaga ühendust ja küsitakse, kas ta on valmis lapsevanemaid teenusele võtma.

10.2.4. Otsus teenuse saamise ja perelepitaja määramise või sellest keeldumise kohta edastatakse lapsevanematele SKA iseteeninduskeskkonna suhtlusfunktsiooni SKAIS2 kaudu.

10.2.5. Perelepitajale, kes perega tööd alustab, annab peaspetsialist üle asjassepuutuva teabe ning jääb perelepitajale peamiseks kontaktiks.

10.2.6. Perelepitusteenuse STAR2 baasteenuse loomisel märgib peaspetsialist teenuse osutamise kordade arvuks 5 korda (RPLS § 15) millest lahutab laste arvu ja laste kaasamise teenusele märgib teenuse kordade arvuks laste arvu. Riikliku perelepitusteenuse menetlus avatakse tähtajaga 6 kuud. Laste kaasamise teenus avatakse STAR2 katusteenusega samaaegselt vastavalt laste arvule ja samuti 6 kuuks. Kaaslepitusteenus avatakse selle vajaduse tekkimisel katusteenuse tähtaja lõpuni.

Kui ilmneb vajadus lepituskohtumiste arvu suurendamiseks, siis esimesel võimalusel esitab perelepitaja selle kohta peaspetsialistile taotluse (Lisaseansside taotlus). Peaspetsialist hindab täiendava lepituskohtumise vajadust ning kannab hindamise andmed koos põhjenduse ja hindamise tulemusega STAR2-i.

10.2.7. Kui lepitusosalised jõuavad kokkuleppele, loetakse lepituskohtumised lõppenuks ja sõlmitakse vanemluskokkulepe.

10.2.8. Kui lepitusmenetluse tulemusel on perelepitaja koostanud vanemluskokkuleppe projekti, edastab ta selle tutvumiseks STAR2 süsteemis 5 tööpäeva jooksul arvates viimase kohtumise toimumisest ning saadab sellekohase e-kirja peaspetsialistile teadmiseks. Peaspetsialist hindab vanemluskokkuleppes, et ei esineks ilmseid vastuolusid lapse huvidega ja selle täidetavust. Esitatav täitedokument vaadatakse üle selle õigekeelsuse, sisu ja vormi osas, et tagada vastavus kehtivatele nõuetele. Puuduste ilmnemisel tagastab peaspetsialist vanemluskokkuleppe perelepitajatele puuduste kõrvaldamiseks. Juhul, kui vanemluskokkuleppe tekstis on sisulisi ebatäpsusi, on peaspetsialistil õigus neile osundada ning küsida perelepitajat kokkuleppe kohta ka täiendavat infot.

10.2.9. Perelepitusteenuse peaspetsialist hindab, kas vanemluskokkulepe on kooskõlas lapse huvidega ning kinnitab selle vastavalt RPLS § 12 sätestatud tingimustele.

Peaspetsialist kinnitab vanemluskokkuleppe üldjuhul 5 tööpäeva jooksul kui ei esine ilmseid vastuolusid lapse huvidega ning on täidetav täitemenetluse vaates. Kinnitatud vanemluskokkuleppe väljastatakse lapsevanematele SKAIS2 kaudu.

Menetluse lõpetamisel lõpetatakse STAR2 teenused ja menetlus üldjuhul koos vanemluskokkuleppe kinnitamisega ning antakse sellest e-kirjaga perelepitajale teada esimesel võimalusel kuid mitte hiljem kui 5 tööpäeva jooksul.

10.2.10. Juhul kui ilmneb, et lepitusosaliste poolt kokku lepitu ei ole lapse huvidega kooskõlas või kui vanemluskokkulepe või selle osa ei ole täidetav, teeb peaspetsialist lepitusosalistele ettepaneku jätkata lepituskohtumistega ja muuta vanemluskokkulepet.

10.2.11. Kui lapsevanemad ei soovi muuta vanemluskokkulepet, väljastab SKA perelepituse edutuse tõendi. Edutuse tõend kinnitab, et riiklik perelepitusteenus lõpeb RPLS § 13 lg 1 ja lg 2 alusel.

Kui perelepitaja ei näe lepitusmenetluse käigus lapsevanemate suundumust kokkulepetele või vanem loobub lepitusel osalemisest, või esineb muu põhjus lepitusmenetluse lõpetamiseks, lõpetab perelepitaja omapoolse lepitusmenetluse.

Edutuse tõendi väljastamiseks teeb perelepitaja kande Tööpäevikusse ja saadab e-kirja peaspetsialistile.

Peaspetsialist vormistab edutuse tõendi ning väljastab vanematele üldjuhul 10 tööpäeva jooksul vastava teate saamisest. Kohtule saadetavale kirjale lisatakse info perelepituse sessioonide arvu ja laste kaasamise kohta.

Edutuse tõendi väljastamise järgselt lõpetatakse STAR2 teenused ja menetlus. Kohtu poolt suunatud lepitusmenetluste lõppedes teavitab SKA peaspetsialist kirjalikult ka kohut.

11. Perelepitaja töövoog

11.1. Perelepitaja teavitab peaspetsialisti iga kalendrikuu alguses (hiljemalt 5.ndaks kuupäevaks) mitu uut juhtumit on ta valmis võtma teenusele. *Näiteks: Tartus ja Põlvas töötav Miina on valmis Tartus võtma 6 peret ja Põlvas 2 peret, sest ta teab ette, et Põlvas käib ta harvem.*

Samuti annab perelepitaja teada peaspetsialistile esimesel võimalusel kirjalikult enda eemalolekud (puhkus või haigestumine) või tööpiirkonna muudatused.

11.2. Peaspetsialist võtab ühendust perelepitajaga ja teeb ettepaneku perega lepitusmenetluse läbiviimiseks. Kui perelepitaja nõustub, saadab peaspetsialist talle dokumendijagamise STAR2 keskkonna kaudu lapsevanemate taotluse (mis sisaldab kontakte, vaidluse sisu ja lapse andmeid).

11.3. Perelepitaja lähtub enda töös tööjuhendis kirjeldatud kriteeriumitest ja juhindub vastavalt juhendis kirjeldatud toimingutele (PL tööjuhend_Lisa3).

11.5. Perelepitaja järgib oma tegevuses kõiki seadustest tulenevaid kohustusi, sealhulgas teavitab abivajavast või hädaohus olevast lapsest, kui see teadmine perelepituse käigus ilmneb.

11.6. Perelepitaja täidab perelepitaja töövoos kirjeldatud tegevusi oskuslikult, parimas usus. Perelepitaja kaasab alati keeruliste kliendijuhtumite lepituse eelsesse või järgsesse arutellusse perelepituse peaspetsialisti.

11.7. Perelepitajal on teenuse jooksul läbivalt võimalus peaspetsialistiga tööpäevadel kella 8.30-17.00 suhelda telefoni või e-posti teel teenust puudutavates küsimustes. Abivajavast või hädaohus olevast lapsest teavitada saab perelepitaja muu hulgas ka SKA koordineeritud lasteabitelefonil 116111.

11.8. Perelepitus on konfidentsiaalne protsess ja perelepitajal on kohustus tagada, et konfidentsiaalne info ei jõua kolmandate asjasse mittepuutuvate osapoolteni. See tähendab

näiteks, et elektrooniliselt saadetud teave tuleb krüpteerida või muul viisil tagada selle turvalisus nii, et isikuandmed ei satuks kõrvaliste isikute valdusesse.

11.9. Konfidentsiaalsuskohustus tähendab ka seda, et kui tegemist ei ole kohtunõude või nõudega kriminaalasjas, siis tuleb perelepitajal andmete päringud edastatakse perelepituse peaspetsialistidele menetlemiseks.

11.10. Aruandlus. Perelepitaja lähtub oma töös tööjuhendis sätestatud kriteeriumitest ning juhindub tööprotsesside teostamisel juhendis kirjeldatud toimingutest (PL tööjuhend_Lisa3).

12. Perelepitaja enesetäiendamine ja supervisioon

12.1. Perelepitaja töö osaks on enda vaimse tervise hoidmine, sh regulaarselt (vähemalt 1 kord kvartalis) supervisioonis või kovisioonis osalemine. Perelepitaja otsustab, kas ta kasutab seda võimalust SKA kaudu või enda äranägemisel.

12.2. Perelepitajal on soovituslik regulaarselt osaleda SKA korraldatud supervisioonis või kovisioonis ja pakutud täiendkoolitustel, mis annavad aluse tema professionaalsele enesearengule ja vaimse tervise toetamisele.

12.3. SKA-l on õigus paluda kinnitust, et perelepitaja on supervisioonis või kovisioonis käinud. Kui perelepitaja kasutab SKA supervisiooni või kovisiooni võimalusi, on tema põhiline korralduslik kontaktisik perelepituse peaspetsialist.

12.4. Perelepitajal on kohustus osaleda SKA poolt pakutud infopäeval, koolitustel, õpiampsudel, infokoosolekul või muul selletaolisel üritusel ja juhul, kui SKA annab ürituse kutses teada, et tegemist ei ole kohustusliku üritusega.

13. Teenuste rahastamine ja teenuse eest tasumise põhimõtted

13.1. Perelepitusteenust rahastatakse riigieelarvest ja kulude üle peab arvestust sotsiaalkindlustusamet. Riigieelarve vahenditest kaetavate lepituskohtumiste mahu ja maksumuse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

13.2. Lepituskohtumise maksumus hõlmab RPLS § 4 sätestatud tegevuste elluviimiseks vajalike kulusid, sealhulgas tööjõukulu. Maksumuses sisaldub ka kohtumiste ettevalmistav kulu.

13.3. Riigieelarvest kaetakse kuni viis lepituskohtumist ühe vaidluse kohta (sisaldab ka lapse ärakuulamist). Põhjendatud vajaduse korral võib lepituskohtumiste arvu suurendada (lisasessioonide taotluse vorm). Lepituskohtumiste arvu suurendamise kooskõlastab kirjalikult SKA perelepituse peaspetsialist.

13.4. Osutatud teenuse eest tasustatakse vastavalt RPLS § 15 lõikes 2 nimetatud määruses sätestatud lepituskohtumise maksumusele ja mahule.

13.5. Määruses nimetatud maksumus sisaldab füüsilisest isikust teenuseosutaja puhul kõiki riiklikke makse ja makseid (sh sisaldab maksumus sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmakset). Seetõttu võib lepituskohtumise tegelik maksumus erineda sõltuvalt sellest, kas teenust osutab juriidiline või füüsiline isik.

13.6. Kui lepitusmenetlus toimub erijuhtumi osas ning perelepitaja kaasab lepituskohtumistele osalema ka teise perelepitaja, siis arvestatakse lepituskohtumise maksumus mõlema perelepitaja kohta tasu täis määra ulatuses.

13.7. Kui üks vanem või mõlemad vanemad ei teavita kohtumiselt puudumisest vähemalt 24 tundi enne kohtumise algust, tasub SKA perelepitajale valvetasu 50% ühe lepituskohtumise maksumusest. Kui tegemist on kaaslepitusega, tasutakse vähendatud tasu mõlemale perelepitajale. Kui tegemist on ära jäänud lapse ärakuulamist kohtumisega, tasub SKA valvetasu lapse ärakuulamist läbi viinud perelepitajale 50% ühe lapse ärakuulamise kohtumise tasu maksumusest. Eeltoodud juhul tuleb lapsevanemat teavitada, et ka lapsevanemast tingitud põhjusel ära jäänud seanss kuulub 5 võimaldatud seansi hulka ning mõistlik ajaperiood ette teavitamiseks või perelepitusest sootuks loobumiseks on vähemalt 24 tundi.

13.8. Riikliku perelepitusteenuse eesmärk on osutada teenust 15 linnas üle Eesti. Kui lapsevanemad soovivad osaleda riiklikul perelepitusteenusel linnas, mis on jäänud konkursi raames teenuseosutajatest katmata, pöörduv peaspetsialist lähimates tööpiirkondades töötavate perelepitajate poole.

13.9. Tööpiirkonna väliseid lepituskohtumisi pakub perelepitajale erandkorras vaid peaspetsialist. Transpordikulu hüvitis kooskõlastatakse enne tööpiirkonnavälise kohtumise toimumist peaspetsialistiga.

13.10. Lepituste korral, mis toimuvad rohkem kui 50. kilomeetri kaugusel perelepitaja lepingulisest töökohast, on SKA-l õigus maksta perelepitajale transpordihüvitist.

13.11. Kui perelepitusteenuse osutamise koht jääb perelepitaja tööpiirkonnas või sellest väljaspool kaugemale kui 50 kilomeetrit (linnapiiri arvestusega), on perelepitajal õigus transpordikulude hüvitamisele vastavalt alljärgnevale määrale, arvestades vahemaad ühes suunas:

20 eurot, kui vahemaa on 51–100 km;
25 eurot, kui vahemaa on 101–150 km;
30 eurot, kui vahemaa on üle 150 km.

13.12. Hüvitis makstakse välja täies ulatuses ka juhtudel, kui üks või mõlemad vanemad kohtumisele ei ilmu.